

O, xanəndəlik sənətinə bir qədər gec – 27 yaşında gəlsə də, qısa zamanda şöhrət qazanıb, gənc yaşda Əməkdar artist fəxri adına layiq görülüb. Onu hər birimiz ilk Televiziya Muğam Müsabiqəsinin qalibi, Opera və Balet Teatrının Şah İsmayılı kimi tanıyırdı. Həmsöhbətim muğamlarımızın istedadlı ifaçısı, gözəl səsini sevə-sevə dinlədiyimiz Təyyar Bayramovdur.

- «Tibb qəzeti» olduğumuza görə söhbətə səhhətinizdən başlayaq.

- Səhhətim yaxşıdır. Ümumiyyətlə, mən gec-gec xəstələnirəm. Ciddi ehtiyac olmayınca da həkimə müraciət etməyənlərdənəm. Bu sanki bizim milletin qanındadır.

- Səsinizə qarşı da belə biganəsiniz?

- Əslində, nə səhhətimə, nə də səsimə qarşı biganə deyiləm. Zərərli vərdislərdən uzağam, tez-tez səs həkiminə müraciət edirəm. Hətta deyirdim ki, səsinin qayğısına qalan, onu qoruyan 5-6 nəfər xanəndə varsa, onlardan biri mənəm. Səsimə zərər verən, onu korlayan qidaları da qəbul etmirəm.

- Qarabağlı uşaqlar adətən oxumağa çox tez başlayırlar. Bəs siz niyə sənətə 27 yaşında gəldiniz? O vaxta qədər səsinizdən əmin deyildiniz, yoxsa xanəndə olmaq istəmərdiniz?

- Əslində, uşaqlıqdan mənə yaxşı səsim olduğunu çox deyiblər. Orta məktəbdə müəllimlərim də valideynlərimə bu barədə bildirmişdilər. Hələ o vaxtlar müxtəlif tədbirlərdə, dərnlərdə iştirak edirdim. Ümumiyyətlə, bizim nəsilə yaxşı səsi olanlar çoxdur. Amma heç biri bu sənətin ardınca getməyib. Axı, Qarabağda səsi olmaq qeyri-adi hal sayılırdı. Ona görə mən də uşaqlıq arzuma çatmaq üçün çalışdım, hüquqşünas oldum. Çünki hələ kiçik yaşlarımdan böyüyüb cına-yətəkarları tutacağımı, onlara qarşı mübarizə aparacağımı düşünürdüm.

nızdakı bu qəfil dəyişikliklər sizi insan olaraq dəyişmədi ki?

- Həqiqətən də, Televiziya Muğam Müsabiqəsi bizi cəmi 3 ayın içində xalqa tanıtdı və sevdirdi. Həmin dövrdə bir gün görkəmli sənətkarımız Rasim Balayev məni, sənət dostlarım İlkin Əhmədovu və Babək Niftəliyevi kənara çəkib, bizə bir məsləhət vermək istədiyini dedi. Bildirdi ki, mən də sizin kimi qəflətən tanınmışam və xalqın sevimlisinə çevrilmişəm. Bu cür tanınanda insanın özünü

musiqiçiləri ilə bərabər reallaşdırılan “Salam Hola” layihəsində mən də çıxış etmişəm və yüksək sənətkarlıqla hazırlanmış layihənin iştirakçısı olmaqdan zövq almışam.

Təbii ki, zövqlər müxtəlifdir. Hər ifaçının olduğu kimi, hər ifa tərzinin də öz tamaşaçısı, dinləyicisi var.

Bəzən deyirlər ki, estrada müğənniləri niyə muğam oxuyurlar? Mən bu fikrə çox təəcüblənirəm. Niyə oxumasınlar?! Muğamlar bizim milli mu-

Məhəbbət Səfərov ikinci yeri qazandı. Onlar səhnədə ifa edən zaman nə qədər həyəcan hissi keçirdiyimi sözlə ifadə edə bilmərəm. Mənim müsabiqələrdə çıxışım başlayandan bitənədək Mənsüm müəllimin nələr çəkdiyini onda anladım. Həqiqətən, çox çətinidir.

Yeri gəlmişkən vurğulayım ki, belə müsabiqələr gənclərin həyatında öz ifa tərzlərini göstərmələri üçün xüsusi rol oynayır. Əvvəlki nəsillərin uzun yol qət edərək, çətinliklərlə gəldik-

Təyyar Bayramov: «Hər bir insanın həyatında musiqi var»

Məni xanəndə kimi görmək anamın arzusu idi. Ancaq mən buna qeyri-ciddi yanaşırdım. Bir gün məndən xəbərsiz anam dayımla birlikdə böyük sənətkarımız Mənsüm İbrahimovun yanına gedib və deyib ki, oğlumun çox yaxşı səsi var, onu dinləməyinizi xahiş eləyirəm. Mənsüm müəllim də razılaşıb. Onda mənim artıq 27 yaşım var idi və bir neçə il idi ki, hüquq mühafizə orqanlarında çalışırdım. Düzü, ilk eşidəndə anama etiraz etdim, nahaq yerə getdiklərinə, oxuyan olmayacağımı dedim. Nədənsə, bu sahə mənə çətin gəlirdi. Bəlkə də səbəb xarakterimdə olan utancaqlıq idi. Amma getdim və bir də ayıldım ki, artıq sənətdəyəm. 2003-cü ildə Asəf Zeynallı adına Musiqi Kollecinə daxil oldum. Bir il sonra Opera və Balet Teatrına dəvət aldım. Burada səhnə fəaliyyətimə «Leyli və Məcnun» tamaşasında İbn Səlam obrazı ilə başladım. 2006-cı ildə isə dahi sənətkarımız Müslim Maqomayevin «Şah İsmayıl» operasında baş rol – Şah İsmayıl mənə həvalə olundu. Bu tamaşalarla bərabər, «O olmasın, bu olsun», «Nətvən» operalarında xanəndə rolunu ifa etdim.

Heydər Əliyev Fondunun keçirdiyi 3 böyük layihənin – 2005-2006-cı illərdə ilk Televiziya Muğam Müsabiqəsinin, 2009-cu ildə keçirilən Ümumrespublika Muğam Müsabiqəsinin və Beynəlxalq Muğam Festivalının qalibi oldum. Bu yaxınlarda 5-ci diskim işıq üzünə gəldi. Bütün bu uğurlar, eyni zamanda, dövlət başçısının Sərəncamı ilə gənc yaşda Əməkdar artist fəxri adına layiq görülməyim mənim üçün böyük stimuldur.

- Qısa zamanda bu qədər uğur qazanmaq və sevilmək hər kəsə nəşib olmur. Həyatı-

nəzərdə saxlaması bir az çətinidir. Çalışın, bu dövrdə özünüzü itirməyiniz. Əgər ulduz xəstəliyinə tutulsanız, irəli gedə bilməyəcəksiniz. Çünki uğur qazanmaq nə qədər çətindirsə, onu qoruyub saxlamaq ondan da çətinidir.

Bu sözlər hər zaman yaddaşımdadır. Ona görə deyə bilərəm ki, məşhurluq məni dəyişməyib, bir sözlə, ulduz xəstəliyinə tutulmamışam. Bu məsələdə insanın xarakteri, ailədə aldığı tərbiyə də mühüm rol oynayır.

- Tənqidə münasibətiniz necədir?

- Normaldır. Elə əsas tənqidçim də özüməm. Əvvəlki lent yazılarıma baxıram, dinləyirəm, təbii ki, bəyənmədiyim nələrsə olur. Onları düzəltməyə çalışıram. Ustalara yaxınlaşıb, ifamda hər hansı qüsurları görüb-görmədiklərinə soruşuram. Hər zaman məni bu sənətə gətirən insanla – ustadım Mənsüm müəllimlə, sənət dostlarımla məsləhətləşirəm. Deyilən hər bir fikri nəzərə alıram.

İndi biz öyrənirik ki, gələcəkdə də kimlərsə bizə baxıb öyrənə bilsin. Böyük sənətkarların qoruyub bu günə gətirdikləri klassik muğamlarımızı olduğu kimi gələcək nəsələ ötürmək bizim borcumuzdur.

- Muğamı qorumaq demişkən, sizcə, muğamla cazın və digər janrların sintezi, muğamda müəyyən improvizasiyaların edilməsi və s. onun mükəmməlliyinə, özəlliyinə xələl gətirir?

- Əlbəttə ki, yox. Muğamda hər cür improvizasiyalar etmək mümkündür. Onu cazla da, estrada musiqisi ilə də və s. sintez etmək olar. Əsas məsələ professionallıq və iş peşəkar yanaşmadır.

Hətta bir neçə il öncə professor Siyavuş Kəriminin ideyası əsasında Latin Amerikası

siqimizdir və əlbəttə ki, onların da oxumağa haqqı çatır.

Estrada müğənniləri adətən muğamı dəsgah şəklində deyil, ondan hər hansı bir şöbə oxuyurlar. Və ola bilər ki, kimsə muğamı elə o kiçik ifadə sevər.

- Xarici dövlətlərdə dəfələrlə Azərbaycan musiqisini təmsil etmək necə hisdir? Muğam başqa xalqlar tərəfindən necə qəbul olunur?

- İndiyədək 30-a qədər ölkədə səfərdə olmuşuq, konsert proqramları ilə çıxış etmişik. Elə bir yer deyə bilmərəm ki, orada muğam ifa olunsun və xüsusi heyranlıqla qarşılanmasın, sevilməsin. Tamaşaçılar çox zaman hissələrini gizlədə bilmirlər, konsertdən sonra bizə yaxınlaşırlar, çox bəyəndiklərini, heyretlə dinlədiklərini ifadə edirlər. Bəzən soruşurlar ki, bu zəngülələri necə etmək olar, yəqin boğazınıza xüsusi aparat yerləşdirmisiniz?

Əlbəttə ki, bütün bunları yaşayan insan Azərbaycan musiqisini təmsil etdiyi üçün ancaq qürur hissi keçirə bilər.

- Həm də müəllim kimi fəaliyyət göstərirsiniz. Tələbə olmaq çətinidir, ya müəllim?

- Məsuliyyətli insan üçün hər işin, o cümlədən tələbəliyin də, müəllimliyin də öz çətinlikləri var. Mən müəllimlik fəaliyyətinə 2005-ci ildən başlamışam. Artıq 5 ildir ki, Azərbaycan Dövlət Milli Konservatoriyasında dərs deyirəm. Çalışıram ki, üzərimə götürdüyüm işlərin layiqincə öhdəsindən gəlim.

Mən ustadlarımızın bir fikri ilə də razılaşıram ki, müəllimlik peşəsi ilə məşğul olan zaman xanəndə tələbənə öyrədə-öyrədə özünü öyrənir.

Onu da qeyd edim ki, tələbələrəm həm də muğam müsabiqələrində iştirak edirlər. Hətta sonuncu Televiziya Muğam Müsabiqəsində onlardan biri –

ləri yolu biz qısa müddətdə keçdik. Müsəbiqə keçirilən 3-4 ay ərzində orada iştirak edən gənclər xalqın sevimlisinə çevrilir və məşhurlaşır. İştirakçılar hər həftə oxuduqları sahənin mütəxəssislərindən nələrisə öyrənirlər. Hər həftə ustaların qarşısında çıxış etmək, repertuar hazırlamaq, canlı efirdə ifa etmək bu sahəyə yeni gələn gənc ifaçılar üçün böyük bir məktəbdir.

- Təyyar müəllim, Ağdamı tərk edəndə oranı xatırlayacaq yaşda idiniz. Darıxırsınız heç?

- Ağdam mənim doğduğum torpaqdır. Hər zaman, hər dəqiqə darıxıram. Əslən müxtəlif bölgələrdən olub şəhərdə yaşayan insanlar tez-tez doğduğu rayonlara gedir, əzizlərinin qəbrini ziyarət edirlər. Amma biz doğduğumuz torpaqların havasını ciyərimizə çəkə bilmirik. Elə qıraqdan baxa-baxa qalırıq. Bu, olduqca ağır hisdir. Ağdamın işğal olunduğu vaxtları yadıma saldıqca əziyyət çəkirəm. O zaman Ağdamın nə vaxtsa işğal oluna biləcəyini heç ağılıma da gətirmirdik. Yurd yerinin itirilməsinin nə olduğunu, onun ağırlığını bunu yaşayanlar kimi heç kəs hiss edə bilməz. O dəhşətli vaxtlarda atamı itirdim. Atamla birgə Ağdam çox şəhid verdi.

O yerlərlə bağlı o qədər xatirələrim var ki... Amma çətinlik çəkirəm danışmağa. Ağdam tez-tez yuxuma girir. Uşaq vaxtı gedib-gəldiyim yolları yuxuda görürəm. Mən işğal altında olan torpaqlarımızın, o cümlədən də Ağdamın azad olunacağına inanıram və o günü səbirsizliklə gözləyirəm. Allah o günü bizə nəşib edəcəkdir.

- İşinizə olduğu kimi, şəxsiyyətinizə də tələbkarlıqla yanaşdığınızı deyə bilərsinizmi?

(Ardı səhifə 9-da)

Təyyar Bayramov: «Hər bir insanın həyatında musiqi var»

(Əvvəli səhifə 8-də)

- Mən hesab edirəm ki, xanəndə davranışı ilə, mədəniyyəti ilə, insanlara münasibəti ilə, ədəb-ərkanı, geyimi ilə, bir sözlə, hər cəhətdən nümunəvi insan olmalıdır. Amma təkə efrdə yox, həm də həyatda. Təəssüf ki, sənət adamlarında bu bəzən təzad təşkil edir. Əsas odur ki, vücdanını itirməyəsən.

Əslində, heç kim özü haqqında «viddansızam» demir. İnsan özü haqqında həmişə yüksək fikirdə olur. Ancaq şəxsən mən çalışıram ki, viddansızlıq etməyim, kiminsə haqqını tapdalaımayım, zəhmətini itirməyim.

- Komplekslisiniz?

- Bəli, çox. Bəlkə də sənətimlə əlaqəlidir. Bəlkə başqa peşə ilə məşğul olsaydım, daha rahat olardım.

- Qismətə inanırsınız?

- Bəli. Məsələn, düşünürəm ki, xanəndə olmaq mənim qismətim, alın yazım imiş.

- Risk edə bilən insansınız?

- Bəli. 27 yaşında həyatımın istiqamətini tamamilə dəyişə biləcək qədər.

- Nə vaxtsa hüquq sahəsində fəaliyyətinizi yarımçıq qoymağınız peşman olmusunuz?

- Xeyr. Mənsüm müəllim mənə demişdi ki, bu, çox çətin

sənətdir, əgər əzmkarlıqla çalışsacaqsansa, gəl. Çünki həmin dövrdə mənim yaşım az deyildi, doğru və çox ciddi qərar verməli idim. Qarşıma məqsəd qoydum və ardınca getdim. Peşman da deyiləm.

- Sizcə, real həyatda Leyli və Məcnun məhəbbəti var?

- Dastanlardan, əsərlərdən görürük ki, o cür böyük sevgilər nakam olanlardır. Bəlkə real həyatda da var. İndi ağılıma ancaq İlham və Fərizə gəlir.

- Yeri gəlmişkən, heç Məcnunu oynamaq istəmişiniz?

- Tanıyanlar bilir ki, görkəmə, səsimə uyğun olduğuna görə Şah İsmayıl mənə çox doğmadır. Artıq 10 ildir ki, sənədə Şah İsmayıl rolunu ifa edirəm. Məncə, Məcnun mənim görkəmə uyğun deyil. Amma nə bilmək olar, bəlkə gələcəkdə onu da oynayaram. Onu zaman göstərer.

- İdmanla məşğul olursunuz?

- Vaxtilə yunan-roma güləşi ilə ciddi məşğul olmuşam. Yarışlara da gedirdim. Sonra zədə aldım və bu sahədən uzaqlaşdım.

- Bir çox sənət adamları deyirlər ki, bu sahədə heç kim bir-birinə səmimi dost olmur...

- Mənim xanəndə dostlarım

var. Ümumiyyətlə, münasibətim pis olan sənət yoldaşım yoxdur. Çünki heç bir dedi-qodu əhəmiyyət verən insan deyiləm.

- Sizcə, musiqinin insan sağlamlığına, psixoloji vəziyyətinə təsiri var?

- Əlbəttə. Mən demirəm ki, musiqi cərrahiyyəni əvəz edə bilər, ya hansısa ağır xəstəliyi sağaldar. Amma musiqi insana xoş təsir bağışlayır, ruhunu sağlamlaşdırır, onun psixoloji durumunu yaxşılaşdırır. Məncə, hər bir insanın həyatında janrından asılı olmayaraq musiqi var.

- Bəzən deyirlər ki, muğam insanlarda ruh düşkünlüyü, depressiya yaradır...

- Əgər muğam kimdəsə depressiya yaradırsa, qulaq asmasın. Məncə, ifaçıdan da çox şey asılıdır. Muğam coşqunluq, ruh yüksəkliyi də yarada bilər. Həm də muğamı hər beyin qəbul etmir axı, gərək beyin yetkin olsun. Yaxşı bir deyim də var ki, muğam ayağı yox, başı tərpedən janrdır.

- Sonda həkimlərimizə arzularınızı eşitmək istərdik.

- Mən həkimləri çox istəyirəm. Onlar bizim sağlamlığımızın keşiyində dayanırlar. Bizim hərəməz bir sahədə xalqa xidmət edirik, onun əsgərləriyik. Həkimlər ön cəbhədə xidmət göstərənlərdir. Çünki onların işi daha çətin və məsuliyyətlidir. Həkimlərimizə sağlamlıq və uğurlar arzulayıram.